

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 1 april 1924 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om ändring av 59 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

I en inom andra kammaren väckt till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 84, av herr *Åkerlund*, har föreslagits, att riksdagen ville för sin del antaga följande ändrade lydelse av 59 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

59 §.

Vägs-katten utgår efter vägfyrk med iakttagande därav

- a) — — —;
- b) — — —;
- c) — — —;
- d) att inkomst påföres en vägfyrk för varje 15 kronor av den beskattningsbara delen därav; dock med iakttagande att — — — — — bortfaller. vägfyrktalslängd — — — — tillställs vägstyrelsen.

Härjämte har i en inom samma kammare väckt likaledes till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 216, av herr *Bengtsson* i Kullen hemställt, att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av bestämmelserna i samma lagparagraf, att vägbördan fördelades lika å alla beskattningsföremål.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda framställningar, hänvisas till motionerna.

Enligt nu gällande bestämmelser i 59 § väglagen beräknas den till grund för vägs-kattens utgående liggande vägfyrken på det sätt, att en vägfyrk påföres: jordbruksfastighet, med undantag av staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, för varje 100 kronor av dess taxeringsvärde, nämnda skogar för varje 150 kronor av taxeringsvärdet, frälseränta samt annan fastighet för varje 200 kronor av taxeringsvärdet samt inkomst för varje 30 kronor av den beskattningsbara andelen därav.

Såsom också motionärerna erinrat, har sedan länge — huvudsakligen från jordbrukarhåll — missnöje rests mot oförmälda, nu gällande grunder för vägs-kattens fördelning.

Då spørsmålet om ändring av dessa bestämmelser vid behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag till 1922 års riksdag om ny väglag kom under riksdagens prövning, kunde emellertid på grund av stridiga meningar något resultat i denna fråga icke uppnås, vilket jämväl torde hava varit den huvudsakliga anledningen till, att förslaget i sin helhet vid nämnda riksdag förföll.

I de motioner, som vid 1923 års riksdag väcktes i vägfrågan, föreslogs i avseende å fördelningen av vägskatten, att en vägfyrc påfördes jordbruksfastighet för varje 200 kronor av taxeringsvärdet, frälseränta och annan fastighet för varje 300 kronor av taxeringsvärdet samt inkomst, uppgående till minst 1,000 kronor, oförändrat för varje 30 kronor av den beskattningsbara andelen.

I sitt utlåtande (nr 47) över nämnda motioner anförde jordbruksutskottet i nu förevarande ämne huvudsakligen följande.

»Liksom inom särskilda vägutskottet förlidet år hava vid behandlingen inom jordbruksutskottet av de nu föreliggande motionerna meningarna företrädesvis och skarpest brutits ifråga om grunderna för vägskattens utgående, vilka innefattas i kapitlet 4 § 6 av lagförslaget. Sålunda hava från åtskilliga håll inom utskottet — med erkännande visserligen att nuvarande grunder icke äro fullt tillfredsställande — gjorts gällande, utom det att olika åsikter kunde hysas beträffande verkningarna av de föreslagna förändrade grunderna, att denna fråga stode i så nära samband med den väntade kommunalskattereformen, att en ändring i de nuvarande grunderna borde upptagas först i anslutning till blivande förslag i sådant avseende.

Vad först angår de föreslagna förändringarna i gällande skattegrunder håller utskottet före, att de skäl, som vid dessa bestämmelsers tillkomst med visst fog kunnat åberopas för en avsevärt större belastning av särskilt jordbruksfastigheterna, i väsentligaste mån förlorat sin betydelse genom automobiltrafikens utveckling — i samband varmed andra skatteobjekt i vissa fall torde hava erhållit till och med större nytta av vägarna än jordbruksfastigheterna. Härtill kommer, att enligt utskottets mening naturaunderhållets upphörande och ersättande med penningeskatt, på sätt förslaget innebär, måste medföra vissa konsekvenser beträffande skattegrunderna. Enligt nu gällande lagbestämmelser belastas jordbruksfastighet fem gånger tyngre än inkomst, och annan fastighet tre gånger tyngre. Den angivna proportionen hänför sig dessutom beträffande fastigheterna till beräknade minimiavkastningar av fastigheterna. Överskridas dessa minimiavkastningar, skattas numera för dem som för annan inkomst. Härjämte är att märka, att enligt nuvarande väglags § 46 skall av särskilda nämnden värdet av naturaunderhållet uppskattas med tagen hänsyn till, att arbetet utföres med väghållarens egna arbetare och dragare, och skall således upptagas till lägre värde än det pris, som skulle betingas i händelse arbetet utfördes efter entreprenad eller lega. När arbetet hädanefter kommer att utföras på senare angivna sätt och jordägarna med pengar komma att deltaga i väghållningen, följer därav att, även med bibehållande av nuvarande relationstal för vägskatten och oberoende av om värderingen skett under en tid med högre penningvärde, vägskatten kommer att efter naturaunderhållets upphörande trycka hårdare än förut på jordbruksfastigheterna — de fall givetvis undantagna, då jordägarna genom åtagna entreprenader lyckats skaffa sig kompensation. Då sålunda näppeligen någon, åtminstone vid naturaunderhållets avskrivning, kan anse den nuvarande höga belastningen av jordbruket

för väghållningens skull rättvis, synes utskottet tiden mogen åtminstone för en förskjutning, såsom det föreliggande förslaget innebär, av denna belastning till jordbrukets fördel.

Det av utskottet sålunda förordade förslaget är på sätt redan ovan nämnts detsamma som av vägsakkunniga föreslagits. Vägkommissionen åter föreslog visserligen ingen ändring i nuvarande grunder för vägskatten i avbidan på att kommunalsakkunnigas förslag till kommunalskatt blivit genomfört, vilket då väntades snart skola ske. Mot att de nya grunderna för kommunalskatten även skulle tillämpas på vägskatten hade däremot kommissionen ingen invändning att göra. Då även efter den av utskottet föreslagna ändringen av vägskatten skatten å jordbruksfastighet skulle bli $2\frac{1}{2}$ gånger större än å inkomst, synes även ur vägkommissionens synpunkt ingen erinring kunna göras mot den av utskottet föreslagna förskjutningen i vägskattens relationstal.

Med beaktande av de inom utskottet uttalade betänkligheterna mot förslaget på nu ifrågavarande punkt har emellertid utskottet ansett sig böra göra det bestämda uttalandet, att ifrågavarande stadgande är att betrakta såsom ett provisorium och att den slutliga prövningen av vägskattens rätta läggning bör upptagas i samband med kommunalskattefrågan.»

Av vissa reservanter inom utskottet anfördes, bl. a., följande.

»Utan att bestrida det berättigade i kravet på en förändring av nu gällande grunder för vägskattens utgörande anse vi, att därmed bör anstå i avvaktan på den slutliga prövningen av frågan om kommunalskattens omläggning. Enligt kommunalskattesakkunnigas uppfattning kan en omläggning av grunderna för vägskattens utgörande icke verkställas utan att föregripa utredningsarbetet, varför ett bifall till motionärernas framställning måste väcka allvarliga betänkligheter. Utskottets uttalande att de förändrade beskattningsgrunderna icke innebära ett fastläsande av dessa grunder utan att desamma böra underkastas förnyad prövning i samband med kommunalskatteformen förändrar ingenting därvidlag. I saknad av objektiva grunder för vägskattebördans fördelning har motionärernas förslag karaktären av rena godtycket. Den ökade belastning för inkomsttagarna, som motionärernas förslag innebär, kan därför icke anses försvarbar. Motionärernas förslag innebär dessutom för inkomsttagarna en ökad ekonomisk belastning med hänsyn till dåvarande reservanterns förslag om högre statsbidrag.»

Emellertid förföll frågan om ny väglagstiftning jämväl vid 1923 års riksdag.

Då nu spørsmålet om ändrade grunder för vägbördans fördelning i förevarande motioner ånyo framlägges till övervägande, får utskottet uttala, att utskottet fortfarande håller före, att gällande bestämmelser i ämnet äro synnerligen otillfredsställande samt att ändringar i desamma torde vara påkallade uti flera avseenden. Givetvis behjärtar också utskottet angelägenheten av, att sådana ändringar snarast komma till stånd. Med hänsyn till vad vid frågans tidigare behandling förekommit, finner sig utskottet likväl icke nu böra tillstyrka, att riksdagen, på sätt motionärerna hemställt, fattar beslut om ändrade bestämmelser i ämnet.

Såsom av det förut anförda torde framgå har emellertid vid 1922 och 1923 års riksdagar förutsatts, att spørsmålet rörande vägbördans fördelning skulle lösas i samband med kommunalskatteformen, varvid man närmast torde hava

föreställt sig, att kommunalskattesakkunniga jämväl skulle taga nämnda spörsmål under övervägande och verkställa den nödiga utredningen i ämnet. Vid behandlingen av förevarande motioner har utskottet funnit anledning uppmärksamma, att — såvitt utskottet kunnat erfara — något uppdrag i sådant hänseende icke lämnats nämnda kommitté eller i övrigt någon åtgärd i berörda syfte blivit vidtagen. Vid sådant förhållande och då utskottet finner det synnerligen angeläget, att förevarande spörsmål erhåller sin lösning på sätt riksdagen sålunda förutsatt och utan ytterligare dröjsmål, har utskottet ansett, att riksdagen nu bör därom göra uttrycklig framställning till Kungl. Maj:t.

Under åberopande av det anförda får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motioner II: 84 och 216 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder i syfte att spörsmålet om vägbördans fördelning må kunna föreligga till riksdagens prövning samtidigt med kommunalskattefrågan.

Stockholm den 1 april 1924.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Hellström, Peirsson, Nils, Sederholm, Nilsson i Kabbarp, Lundell, Gabrielsson och Svänsson i Kalmar, samt

från andra kammaren: herrar Nilsson i Tänga, Olsson i Broberg, Lundström, Sjöblom, frih. Hermelin, Uddenberg i Karlskoga, Andersson i Grimbo och Aarnseth.